

احکام نماز جماعت

به ضمیمه احکام نماز مجتهد

مؤلف:
علیرضا کیقبادی

سرشناسه: کقبادی، علیرضا، ۱۳۶۰ -
 عنوان و نام پدیدآور: احکام نماز جماعت به ضمیمه احکام نماز جمعه / مولف علیرضا کقبادی.
 مشخصات نشر: قم: مشهور، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری: ۱۸۴ ص.
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۵۳۸-۳۵۵-۶
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 موضوع: نماز جماعت
 موضوع: نماز جمعه
 موضوع: فقه جعفری - رساله عملیه
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ الف ۹ ک BP۱۸۷/
 رده بندی دیویی: ۲۹۷/۳۵۳
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۶۷۱۳۴

انتشارات مشهور

شناسنامه کتاب

ناه کتاب ■ احکام نماز جماعت

به ضمیمه احکام نماز جمعه

مطابق با سند ترویج از مراجع معظّم تقلید

مؤلف ■ علیرضا کقبادی

ناشر ■ مشهور

(به سفارش ستاد ترویج احکام دین)

شمارگان ■ ۳۰۰۰

نوبت چاپ ■ اول ۱۳۹۳

چاپ ■ طبع ۱۴۰۲

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۵۳۸ - ۳۵۵ - ۶

حق چاپ برای ستاد ترویج احکام دین محفوظ است.

دفتر فروش:

قم: خیابان شهدا (صفاییه) / کوچه ممتاز / فرعی سوم سمت راست /

جنب مسجد حضرت معصومه (ع) / ستاد ترویج احکام دین

تلفن: ۰۲۵ - ۳۷۸۳۲۵۴۵ / همراه: ۰۹۱۹۱۵۲۰۹۶۲

انتشارات مشهور

قم: خیابان ارم / پاساز قدس / طبقه پایین / پلاک ۵

تلفن: ۳۷۷۴۷۴۶۲ - ۳۷۸۳۱۶۴۶ - ۳۷۷۴۶۸۰۶ - ۰۲۵

فهرست

- مقدمه ۲۱
- احادیثی درباره نماز جماعت ۲۵
- امام جماعت ۲۹
- پرسش ۱ • آیا امام جماعت شدن از نظر اسلام رجحانی دارد؟ یعنی واجب است یا مستحب؟ ۳۱
- پرسش ۲ • امام جماعت باید چه شرایطی داشته باشد؟ ۳۱
- پرسش ۳ • اینکه گفته می شود یکی از شرایط امام جماعت، صحت قرائت است، منظور از صحت قرائت چه می باشد؟ ۳۲
- پرسش ۴ • منظور از صحت قرائت، قرائت چه چیزی است؟ آیا منظور قرائت تمام نماز است یا حمد و سوره فقط؟ ۳۳
- پرسش ۵ • آیا داشتن لهجه عربی جزء صحت قرائت محسوب می شود؟ ۳۳
- پرسش ۶ • اگر به نظر مأموم قرائت امام صحیح نباشد، آیا می تواند به او اقتدا کند؟ ۳۴
- پرسش ۷ • اگر در صحیح بودن قرائت امام جماعت شک داشته باشیم، آیا می توانیم به او اقتدا کنیم؟ ۳۴
- پرسش ۸ • آیا اقتدا به امام جماعتی که در حرکات و حروف دعای قنوت مثلاً و یا در اذکار مستحبی نماز دچار اشتباه می شود، جایز است؟ ۳۴
- پرسش ۹ • اگر امام جماعت آیه ای از سوره را نخواند و یا اشتباه قرائت کند و مأموم در حین قرائت متوجه شود، وظیفه مأموم و حکم نمازش چیست؟ ۳۵
- پرسش ۱۰ • آیا اقتدا به امام جماعتی که وسواسی است و در قرائت، بعضی از حروف را چندین بار تکرار می کند، صحیح است؟ ۳۶

پرسش ۱۱. آیا افتد اکر قاری قرآن و شخص افصح به امام جماعت فصیح اشکال دارد؟

پرسش ۱۲ • عدالت در امام جماعت یعنی چه؟ ۳۷

پرسش ۱۳ • منظور از گناهان کبیره ای که امام جماعت نباید آن‌ها را انجام دهد کدام است؟

پرسش ۱۴ • منظور از اصرار بر صغیره چیست؟ و ملاک اصرار چه می باشد؟..... ۴۰

پرسش ۱۵ • اعمالی که با مروت منافات دارد آیا مضرب به عدالت امام است؟ ۴۱

پرسش ۶. از کجا بایستی بفهمیم که امام جماعت عادل است؟ و راه های احراز عدالت امام جماعت چیست؟

پرسش ۱۷ • مؤمنان عامی‌الصلاح به چه کسانی گفته می‌شود؟ ۴۳

پر مشن ۱۸ • حسن ظہر یعنی ؟..... ۴۳

پرسش ۱۹۰ آیا این حسن ظہر یا یہی انسان یقین بہ عدالت امام جماعت بیاورد یا
ہم: کہ حسن ظہر را د، مورد امام جماعت احراز کنیم، کافر است؟ ۴۴

پرسش ۲۰. اگر در عدالت امام جماعت شک باشد، باشیم، آیا جایز است به او اقتدا

قسم

پرسس ۱۱ • در مسجد محله، فردی ایام جماعت است که بار اوزار می کشد و

برگشته‌ام و الان از عدالت ایشان اطلاعی ندارم با اینکه زمزمه‌هایی درباره کارها و عدم عدالت ایشان شنیده می‌شود. تکلیف چیست؟ ۴۵

پرسش ۲۲ • بعضی مواقع وارد مسجدی می شویم و می بینیم که جماعت برپا شده، ولی امام جماعت رانمی شناسیم. آیا می توانیم اقتدا کنیم و در این گونه موارد

تکلیف چیست؟ ۴۵

پرسش ۲۳ • در زیارتگاه‌ها و حرم ائمه معصومین که معمولاً ائمه جماعات برای همه افراد - از جمله کسانی که به عنایت از مسافران در آنجا هستند - شناخته شده

۴۶. نم. باشند، چگونه می شود به عدالت آن‌ها اطمینان پیدا کرد؟

پرسش ۲۴۰ افتدا کردن به امام جماعتی که از طرف حوزه علمیه یا امور مساجد یا

۲۵. سازمان تبلیغات فرستاده می شوند، چه حکمی دارد؟

پرسش ۱۵: بنده خودم را برای تمار جماعت عذر نمی دهم و بی سرگرمی و استقامت

مسجد، اصرار به امامت من دارند. آیا می توانم تمام جنت سور...

- آثار جماعت بر نمازش مترتب کند مثل رجوع به مأمومین در مقام شک و...؟ ۴۸
- پرسش ۲۷ • اگر بنده امام را عادل ندانم، آیا می‌توانم بی‌عدالتی او را به دیگران هم بگویم تا او را بشناسند؟ ۴۸
- پرسش ۲۸ • اگر امام جماعت را چندین بار در حال غیبت کردن ببینیم، آیا از عدالت خارج می‌شود؟ ۴۹
- پرسش ۲۹ • اگر امام جماعت به صورت شوخی دروغ بگوید، آیا از عدالت خارج شده است؟ ۴۹
- پرسش ۳۰ • اقتدا کردن به امام جماعتی که می‌تواند امر به معروف و نهی از منکر کند ولی انجام نمی‌دهد، جایز است؟ ۵۰
- پرسش ۳۱ • آیا می‌توان پشت سر امام جماعتی که گناه صغیره از او سرزده، نماز خواند؟ ۵۰
- پرسش ۳۲ • اقتدا کردن به کسی که موی صورتش را کاملاً تراشیده (صدق ریش نمی‌کند) چه حکمی دارد؟ ۵۱
- پرسش ۳۳ • اگر امام جماعت در قبال خواندن نماز مطالبه پول کند، اقتدا کردن به او اشکال دارد؟ ۵۱
- پرسش ۳۴ • اگر به صورت ظاهری به امام جماعتی اقتدا کنیم که فاقد شرایط می‌باشد (فقط برای حفظ ظاهر)، اشکال دارد؟ ۵۱
- پرسش ۳۵ • اگر در جایی روحانی حضور داشته باشد، ولی در عین حال به غیر روحانی اقتدا شود، حکم نماز چیست؟ ۵۲
- پرسش ۳۶ • حکم اقتدای طلبه به غیر طلبه چگونه است؟ ۵۳
- پرسش ۳۷ • آیا زن می‌تواند امام جماعت شود؟ ۵۴
- پرسش ۳۸ • آیا امامت بچه متمیز (که خوب و بد را می‌فهمد) برای بچه‌های دیگری که هم سن و سال او هستند یعنی به بلوغ نرسیدند، جایز است؟ (مثلاً در دبستان موقع نماز آیا می‌شود یکی از بچه‌ها جلو بایستند و هم کلاسی هایش به او اقتدا کنند؟) ۵۴
- پرسش ۳۹ • آیا نمازی که در مسجد الحرام به جماعت می‌خوانیم را بایستی دوباره آن را به جای آوریم؟ ۵۵
- پرسش ۴۰ • کسی که مبتلا به امراض و بیماری‌هایی مانند جذام، پیری ... باشد، می‌تواند امام جماعت شود؟ ۵۶
- پرسش ۴۱ • آیا کسی که یک دستش یا تمام کف دستش و یا برخی از مواضع سجده‌اش قطع شده است، می‌تواند امام جماعت شود؟ ۵۶

- پرسش ۴۲ • آیا با تیمم می‌توان امام جماعت شد؟ ۵۷
- پرسش ۴۳ • امام راتب چه کسی است و آیا در هر مسجدی باید امام راتب نماز بخواند و رعایت حق او واجب است؟ ۵۷
- پرسش ۴۴ • اگر در مسجدی دو امام جماعت حضور داشتند، کدام یک مقدم شوند و ملاک ترجیح یکی بر دیگری چیست؟ ۵۸
- پرسش ۴۵ • اگر مسجدی امام جماعت راتب دارد و روزی برحسب اتفاق روحانی در آن مسجد بیاید که از لحاظ علمی و سن از امام جماعت راتب بالاتر باشد، در این‌جا نماز خواندن پشت سر امام راتب صحیح است؟ و در این‌گونه موارد باید چه کسی نماز را اقامه کند؟ آیا امام راتب باید جایش را به دیگری بدهد؟ ۵۸
- پرسش ۴۶ • امام جماعت می‌تواند از جایگزین شدن فردی به جای خودش ممانعت کند؟ ۵۹
- پرسش ۴۷ • امام راتب جماعت باید چه نیتی کند؟ نیت جماعت یا افراد؟ ۵۹
- پرسش ۴۸ • آیا برای اقتداء به امام جماعت، رضایت او شرط است؟ مثلاً بگوید من می‌خواهم نماز افراد بخوانم و راضی نیستم کسی به من اقتداء کند؟ ۶۰
- پرسش ۴۹ • اگر امام، نماز واجب را با جماعتی اقامه کند، آیا برای بار دوم و سوم می‌تواند همان نماز را به جماعت اعاده نماید؟ ۶۰
- پرسش ۵۰ • اگر امام در وسط نماز متوجه شود به‌عالمی نمازش باطل است باید چه کار کند؟ و در صورت لزوم رها کردن نماز اگر از روی نجات نماز را ادامه دهد، نماز خودش و دیگران و نفس این کار چه حکمی پیدا می‌کند؟ ۶۱
- پرسش ۵۱ • چنان‌چه امام بعد از نماز بفهمد به جهتی از جهات نمازش باطل بوده، آیا باید به مأمومین بگوید یا خیر؟ ۶۲
- پرسش ۵۲ • اگر در بین نماز از امام جماعت حدیثی سر بزنند، نماز جماعت چه حکمی دارد؟ ۶۲
- پرسش ۵۳ • اگر مأموم بعد از نماز بفهمد که امام عادل نبوده یا به جهتی نمازش باطل بوده مثلاً بی‌وضو نماز خوانده، حکم نمازش چیست؟ آیا باید دوباره بخواند؟ ۶۲
- پرسش ۵۴ • اگر امام جماعتی نمازش شکسته بوده ولی به علت فراموشی نماز را کامل خوانده است و بعد از سلام متوجه مسأله بشود، تکلیف نماز مأمومینی که نمازشان کامل بوده و همچنین تکلیف خود امام چیست؟ ۶۳
- پرسش ۵۵ • اگر امام از روی غفلت در نماز جهری قرائت را به صورت اخفات بخواند و یا بالعکس، آیا مأموم نسبت به آگاهانیدن او وظیفه‌ای دارد؟ ۶۴

- پرسش ۵۶. اگر در نماز جماعت بجه ای مهر امام جماعت را بردارد، تکلیف امام چیست؟ ۶۴
- پرسش ۵۷. آیا امام جماعت هم می تواند بعد از تمام شدن قرائت حمد، جمله (الحمد لله رب العالمین) بگوید یا این جمله فقط مختص مأمومین است؟ ۶۵
- پرسش ۵۸. معمولاً مردم می گویند چون ما چندین بار پشت سر امام جماعت غیبت کردیم، پس دیگر نمی شود به او اقتدا کرد. آیا چنین چیزی صحت دارد؟ ۶۶
- پرسش ۵۹. آیا امام جماعت می تواند به خاطر نظر مأمومین سوره خاصی بخواند؟ ۶۶
- اتصال ۶۷
- پرسش ۶۰. اتصال در صفوف نماز جماعت یعنی چه؟ ۶۹
- پرسش ۶۱. اگر در بین صف جماعتی که به هم متصلند یک بجه ممیز باشد و فاصله شود، چنانچه ندانیم که نمازش باطل است یا نه، آیا می توانیم اقتدا کنیم؟ ۷۰
- پرسش ۶۲. آیا مأموم که بیمار است و روی ویلچر یا صندلی نماز می خواند، موجب قطع اتصال صف ها می شود؟ ۷۰
- پرسش ۶۳. نماز کسانی که در نماز جماعت پشت ستون می ایستند و از سمت راست و چپ یا یکی از دو طرف اتصال دارند، صحیح است؟ ۷۰
- پرسش ۶۴. اگر بعد از نماز متوجه شویم که از اول نماز جماعت، اتصال صفوف برقرار نبوده است، نماز نمازگزاران چه حکمی دارد؟ ۷۱
- پرسش ۶۵. گاهی اوقات در صف اول نماز جماعت و یا در صفوف دیگر یک نفر به طور فرادا نماز می خواند، آیا اتصال نماز جماعت بهم نمی خورد؟ ۷۱
- پرسش ۶۶. کسی که نمازش شکسته است آیا می تواند در صف اول نماز جماعت بایستد؟ ۷۲
- پرسش ۶۷. آیا صحیح است که در نماز جماعت حائل بین زنان و مردان دیوار نازک آجری یا آلومینیومی ثابت باشد؟ ۷۲
- پرسش ۶۸. اگر بین امام جماعت و بعضی مأمومین شیشه قرار گرفته باشد که البته آنها از پشت شیشه امام را می بینند، آیا این صدق حائل می کند و مانع از اقتداست؟ ۷۳
- پرسش ۶۹. آیا دیوارهای مشبک (شبکه دار یا سوراخ دار) حایل شمرده می شود و مانع از اتصال است؟ ۷۳
- پرسش ۷۰. آیا مرد و زن نامحرم می توانند در یک صف از نماز جماعت بدون حائل کنار همدیگر بایستند؟ ۷۴

- پرسش ۷۱ • نمازگزارانی که در طبقه دوم مسجد نماز می‌خوانند (و به جماعت اقتدا کرده‌اند) مانند بانوان، چگونه اتصال دارند؟ ۷۵
- پرسش ۷۲ • حد اکثر فاصله بین مردان و زنانی که در یک صف پشت پرده ایستاده‌اند، باید چقدر باشد؟ ۷۵
- اقتدا ۷۷
- پرسش ۷۳ • در صورتی که نماز امام جماعت ظهر باشد، آیا مأموم می‌تواند نماز عصر خودش را به او اقتدا کند؟ ۷۹
- پرسش ۷۴ • آیا می‌توان در نماز اداء به امام جماعتی که نماز قضای خودش را به جا می‌آورد، اقتدا کرد؟ ۷۹
- پرسش ۷۵ • اگر امام نماز استیجاری بخواند، آیا مأمومین می‌توانند به او اقتدا کنند؟ ۷۹
- پرسش ۷۶ • اقتدا کردن به امام جماعتی که نمازش شکسته است چه حکمی دارد؟ ۸۰
- پرسش ۷۷ • آیا کسی که می‌خواند نماز احتیاط (که در موارد شک پیش می‌آید) بخواند، می‌تواند به امام جماعتی که نماز احتیاط می‌خواند اقتدا کند؟ ۸۰
- پرسش ۷۸ • آیا می‌شود نمازی را که احتیاطاً می‌خوانیم به امام جماعتی که او هم نماز احتیاطی می‌خواند اقتدا کنیم؟ ۸۱
- پرسش ۷۹ • آیا کسی که نمازش را احتیاطاً اعاده می‌کند، می‌تواند به امامی اقتدا کند که نماز واجب یومیه‌اش را می‌خواند؟ ۸۱
- پرسش ۸۰ • اگر مأموم، امام را در حال نماز ببیند و نداند که نماز واجب یومیه می‌خواند یا مستحبی، آیا می‌تواند به او اقتدا کند؟ ۸۲
- پرسش ۸۱ • نمازخواندن پشت سر امام جماعتی که مرجع تقلید او با مرجع تقلید مأمومین فرق می‌کند، چه حکمی دارد؟ ۸۲
- پرسش ۸۲ • در فرض سؤال قبل اگر ندانم که آیا طبق نظر مرجع تقلیدم نماز امام درست است یا نه، اقتدا به او اشکال دارد؟ ۸۲
- پرسش ۸۳ • در نماز جماعت، آیا به محض تکبیر گفتن و قامت بستن امام می‌توان اقتدا کنیم یا باید منتظر شویم تا صف‌های جلویی اقتدا کنند؟ ۸۳
- پرسش ۸۴ • اگر در نماز جماعت مأموم به این نیت به امام اقتدا کند که در وسط نماز نیت فرادا کند، آیا نمازش صحیح است؟ ۸۳
- پرسش ۸۵ • وقتی می‌خواهیم به امام جماعت در رکوع متصل شویم آیا باید صبر کنیم

- که ایشان در رکوع قرار بگیرند و بعد تکبیر بگوئیم یا می‌توان در حال رفتن امام به رکوع هم تکبیر گفت؟ ۸۴
- پرسش ۸۶ • اگر موقعی که امام در رکوع است اقتدا کنیم و پیش از آن که به اندازه رکوع خم شویم امام سر از رکوع بردارد، تکلیف چیست؟ ۸۵
- پرسش ۸۷ • وقتی که امام در رکوع است چنانچه ما اقتدا کنیم و به رکوع امام هم برسیم ولی امام ذکرش را تمام کرده باشد، آیا نماز ما جماعت محسوب می‌گردد؟ ۸۶
- پرسش ۸۸ • اگر هنگامی که امام در رکوع است اقتدا کنیم و به مقدار رکوع هم خم شویم ولی به رکوع امام نرسیم، حکم نماز چگونه است؟ ۸۶
- پرسش ۸۹ • اگر موقعی که امام در رکوع است اقتدا کنیم و به مقدار رکوع هم خم شویم ولی شک کنیم که به رکوع امام رسیدیم یا نه، حکم نماز چیست؟ ۸۷
- پرسش ۹۰ • اگر امام رکعت سوم یا چهارم باشد و مأموم می‌داند که اگر اقتدا کند و حمد را بخواند به رکوع ما نرسد، آیا اقتدا در این حالت اشکال دارد؟ ۸۸
- پرسش ۹۱ • آیا در قنوت نماز جماعت هم می‌توان اقتدا کرد؟ ۸۸
- پرسش ۹۲ • اگر مأموم وارد مسجدی شود و ببیند که جماعت برپاست و امام هم در حال رکوع است و اگر بخواهد به صف جماعت برسد، امام سر از رکوع برمی‌دارد. آیا از همان دور یا همان فاصله می‌تواند اقتدا کند؟ ۸۹
- پرسش ۹۳ • در رکعت آخر نماز جماعت که امام در حال خواندن تشهد و سلام است، آیا برای درک ثواب جماعت می‌توان اقتدا کرد؟ چگونه؟ ۹۰
- پرسش ۹۴ • اگر امام در رکعت آخر نمازش بود و خواستیم به ثواب جماعت برسیم، آیا حتماً باید در تشهد باشد تا بتوانیم اقتدا کنیم و اگر در سجده بود باید صبر کنیم تا به تشهد برسند؟ ۹۱
- پرسش ۹۵ • آیا بعد از رکوع یا در سجده امام می‌شود اقتدا کرد به این نیت که داخل در فیض جماعت شود و رکعت بعدی رکعت اول ما باشد؟ ۹۱
- نماز جماعت ۹۳
- پرسش ۹۶ • در چند صورت نماز جماعت واجب می‌شود؟ ۹۷
- پرسش ۹۷ • شخصی که در نماز فرادا حضور قلب بیشتری دارد و بهتر می‌تواند به مستحبات عمل کند، آیا باز هم فضیلت نماز جماعت بیشتر است؟ ۹۸
- پرسش ۹۸ • اینکه گفته شده برای نمازگزار مستحب است منتظر برپایی نماز جماعت باشد؛ این استحباب برای مأموم است یا امام را هم شامل می‌شود که اگر در مسجد

- حاضر شد و کسی نبود، مستحب است که منتظر تشکیل جماعت شود؟ ۹۹
- پرسش ۹۹ • با توجه به اینکه منتظر شدن برای برپایی نماز جماعت مستحب است، چنانچه با این انتظار وقت فضیلت نماز فوت می شود باز هم مستحب است که منتظر تشکیل نماز جماعت باشیم؟ ۹۹
- پرسش ۱۰۰ • مسجدی امام جماعت ندارد و جماعت در آن منعقد نمی شود اما مکانی هم هست که هر چند مسجد نیست ولی در آنجا نماز جماعت خوانده می شود. فضیلت شرکت در نماز جماعت بیشتر است یا حضور در مسجد و خواندن نماز فراد؟ ۱۰۰
- پرسش ۱۰۱ • حکم برگزاری نماز جماعت اول وقت در ادارات و هنگام مراجعه ارباب رجوع چگونه است؟ ۱۰۱
- پرسش ۱۰۲ • ساعت برخی از کلاس های دانشگاه به گونه ای است که با نماز جماعت تداخل دارد. در این گونه موارد شرکت در نماز جماعت رجحان دارد یا حضور در کلاس؟ ۱۰۲
- پرسش ۱۰۳ • نماز جماعت باید چه شرایطی داشته باشد؟ ۱۰۳
- پرسش ۱۰۴ • آیا مأموم در نماز جماعت می تواند مساوی با امام بایستد؟ ۱۰۴
- پرسش ۱۰۵ • اگر بین صفوف مأمومین، یک صف یا چندین صف بالاتر از دیگر صفوف باشد، صف های عقب تر که به واسطه آن بالاتر با به امام متصل می شوند، آیا جماعت شان صحیح است؟ (مثل مسجد جعفری که حیاط به واسطه پله ها به شبستان متصل می شود و مأمومین در شبستان از مأمومین در حیاط بالاتر هستند) ۱۰۴
- پرسش ۱۰۶ • اگر نماز جماعت بر روی زمینی که شیب دار است اقامه شود و امام در طرفی که بلندتر است بایستد، آیا نماز جماعت اشکال دارد؟ ۱۰۴
- پرسش ۱۰۷ • آیا در نیت نماز جماعت باید نام امام جماعت را به زبان آورد یا همین که بگوییم «نماز می خوانم به امامت امام حاضر قرینه الی الله» کافی است؟ ۱۰۵
- پرسش ۱۰۸ • اگر مأموم به این نیت که مثلاً علی امام جماعت است، اقتدا کند و بعد از نماز بفهمد که امام جماعت، رضا بوده نمازش چه حکمی دارد؟ ۱۰۵
- پرسش ۱۰۹ • اگر مأموم قبل از امام جماعت تکبیرة الإحرام بگوید، نمازش چه حکمی دارد؟ ۱۰۶
- پرسش ۱۱۰ • آیا مأموم می تواند هم زمان با امام جماعت تکبیرة الإحرام بگوید؟ ۱۰۷
- پرسش ۱۱۱ • اگر در نمازهای جهری به علت جمعیت زیاد و یا به جهت دیگری، مأموم

- صدای امام را نشنود باید خودش حمد و سوره را بخواند؟ ۱۰۷
- پرسش ۱۱۲ • اگر در نماز جماعتی که امام حمد و سوره را بلند می‌خواند (مانند مغرب و عشاء) قرائت امام را بشنویم؛ آیا جایز است که ذکر بگویم؟ ۱۰۸
- پرسش ۱۱۳ • در رکعت اول و دوم نمازهایی که به صورت آهسته خوانده می‌شود، آیا مأموم می‌تواند حمد و سوره بخواند؟ ۱۰۸
- پرسش ۱۱۴ • اگر مأموم به واسطه عذری قبل از تمام شدن حمد و سوره امام نیت فرادا نماید، حکمش چیست؟ ۱۰۹
- پرسش ۱۱۵ • اگر مأموم به واسطه عذری بعد از حمد و سوره امام نیت فرادا کند، آیا لازم است که دوباره حمد و سوره را خودش بخواند؟ ۱۰۹
- پرسش ۱۱۶ • اگر کسی عمداً قبل از اتمام قرائت امام جماعت به رکوع رود، وظیفه و نمازش چگونه است؟ ۱۱۰
- پرسش ۱۱۷ • آیا داشتن ظمأنینه در حال قرائت امام، واجب است؟ ۱۱۰
- پرسش ۱۱۸ • اگر مأموم اقتدا به جماعت کند و خیال نماید که امام در دو رکعت آخری (سوم یا چهارم) است و لذا حمد و سوره را بخواند و سپس معلوم شود که در دو رکعت اول بوده، آیا نمازش اشکال پیدا می‌کند؟ ۱۱۱
- پرسش ۱۱۹ • شخصی به رکعت سوم نماز جماعت می‌رسد ولی گمان می‌کند که رکعت اول یا دوم امام است لذا حمد و سوره نمی‌خواند. تکلیف نماز این فرد چیست؟ ۱۱۱
- پرسش ۱۲۰ • وقتی که انسان در نماز جماعت یک رکعت از امام عقب است، موقعی که امام در رکعت سوم است و تسبیحات می‌خواند، وظیفه مأموم در خواندن حمد و سوره چیست؟ آیا بلند بخواند یا آهسته؟ ۱۱۳
- پرسش ۱۲۱ • امام در رکعت سوم یا چهارم است و مأموم به او اقتدا می‌کند ولی وقت برای خواندن حمد و سوره ندارد، تکلیف چیست؟ ۱۱۳
- پرسش ۱۲۲ • اگر در فرض سؤال قبلی بخواهد حمد را تا آخر بخواند، به رکوع امام نمی‌رسد. در این صورت قرائت حمد را رها کند و با امام به رکوع رود یا حمد را کامل بخواند هر چند به رکوع امام نرسد؟ ۱۱۳
- پرسش ۱۲۳ • اگر کسی به جماعت اقتدا کند و نداند که رکعت چندم امام است، تکلیف چیست؟ آیا باید حمد و سوره را بخواند؟ ۱۱۵
- پرسش ۱۲۴ • اگر کسی سهواً پیش از امام سر از رکوع بردارد، تکلیفش چیست؟ ۱۱۵
- پرسش ۱۲۵ • اگر کسی سهواً پیش از امام سر از رکوع بردارد و برای تبعیت دوباره به

- رکوع برگردد ولی پیش از آن که به رکوع امام برسد، امام سر از رکوع بردارد تکلیف نمازش چیست؟ ۱۱۵
- پرسش ۱۲۶ • اگر مأموم سهواً پیش از امام به رکوع برود و طوری باشد که اگر برگردد به چیزی از قرائت امام نمی‌رسد، تکلیف چیست؟ ۱۱۶
- پرسش ۱۲۷ • اگر مأموم سهواً پیش از امام به رکوع رود و طوری باشد که اگر سر بردارد به مقداری از قرائت امام می‌رسد، تکلیفش چیست؟ ۱۱۷
- پرسش ۱۲۸ • اگر امام جماعت در رکعت دوم به صورت سهوی رکوع را زیاد کرده باشد، حکم نماز او و وظیفه مأومین چیست؟ ۱۱۸
- پرسش ۱۲۹ • اگر در نماز جماعتی امام بدون رکوع از قیام به سجده برود، وظیفه امام و مأومین چیست و نمازشان چگونه است؟ ۱۱۸
- پرسش ۱۳۰ • اگر مأموم سهواً پیش از امام به سجده رود، وظیفه اش چیست؟ ۱۲۰
- پرسش ۱۳۱ • اگر کسی اشتباهاً سر بردارد و ببیند که امام در سجده است، تکلیف چیست؟ ۱۲۱
- پرسش ۱۳۲ • اگر در نماز جماعت، امام یک سجده را فراموش کند در حالی که مأومین متوجه بوده‌اند و به خطای او به مسأله همراه با امام نماز خود را ادامه داده‌اند، تکلیف نماز امام و نماز مأومین چیست؟ ۱۲۱
- پرسش ۱۳۳ • کسی که اشتباهاً پیش از امام سر از سجده برداشته و بخواهد به سجده برگردد و هنوز به سجده نرسیده، امام سر بردارد نمازش چگونه است؟ ۱۲۲
- پرسش ۱۳۴ • معمولاً در رکعت آخر نماز جماعت در سجده آخر، بعضی مأومین سجده‌هایشان طولانی‌تر از امام است به گونه‌ای که امام مشغول خواندن تشهد و بعضاً سلام نماز است ولی مأوم در حال سجده است. حکم این مسأله چگونه است؟ ۱۲۲
- پرسش ۱۳۵ • آیا وقتی که امام برای رکعت بعدی قیام می‌کند، مأوم می‌تواند سجده اش را طولانی‌تر کند و دیرتر بلند شود؟ ۱۲۳
- پرسش ۱۳۶ • اگر امام جماعت پشت سر هم سه سجده انجام دهد، نمازش چگونه می‌شود و وظیفه مأومین در این وضعیت چیست؟ ۱۲۳
- پرسش ۱۳۷ • اگر کسی اشتباهاً سر از رکوع یا سجده بردارد و سهواً یا به خیال اینکه به امام نمی‌رسد متابعت نکرده و به رکوع یا سجده برگردد، حکم نمازش چگونه است؟ ۱۲۴
- پرسش ۱۳۸ • اگر مأوم به رکوع رفت و متوجه شد که امام اشتباهاً مشغول قنوت

- شده، وظیفه‌اش در این جا چیست؟ ۱۲۴
- پرسش ۱۳۹ • اگر کسی جلوتر از امام اعمال نماز را انجام بدهد، نمازش چه حکمی دارد؟ ۱۲۵
- پرسش ۱۴۰ • انجام دادن اعمال نماز هم‌زمان با امام جماعت چه حکمی دارد؟ (مثلاً هم‌زمان با امام به رکوع یا سجده رفتن) ۱۲۶
- پرسش ۱۴۱ • گفتن اذکار نماز جلوتر از امام چه حکمی دارد؟ ۱۲۶
- پرسش ۱۴۲ • آیا برای مأوم جایز است که ذکر رکوع و سجود را زیادتر از امام بگوید؟ ۱۲۶
- پرسش ۱۴۳ • آیا تجافی در رکعت دوم امام جماعت (رکعت اول مأوم) واجب است؟ ۱۲۷
- پرسش ۱۴۴ • آیا مأوم در هنگام تجافی باید تشهد را بخواند؟ ۱۲۷
- پرسش ۱۴۵ • اگر مأوم بعد در رکعتی که تشهد ندارد، اشتبهاً امام نشسته و تشهد می‌خواند، تکلیفش چیست؟ ۱۲۸
- پرسش ۱۴۶ • مأوم یک رکعت از امام عقب‌تر است و در هنگامی که امام برای رکعت چهارم می‌ایستد، مأوم باید قبل از ایستادن تشهد بخواند و سپس برخیزد. حال اگر در این فرض مأوم فراموش کند و همراه با امام بایستد و مشغول گفتن تسبیحات اربعه باشد که ناگاه یادش می‌آید تشهد نخواند، وظیفه او چیست؟ ۱۲۸
- پرسش ۱۴۷ • در فرض سؤال قبل آیا باید نیت فراموش کند یا نمازش باز جماعت محسوب می‌شود؟ ۱۲۹
- پرسش ۱۴۸ • کسی که یک رکعت از امام جماعت عقب مانده، و نیت که امام تشهد آخر نماز را می‌خواند باید به حالت تجافی بنشیند یا می‌تواند بلند شود؟ ۱۲۹
- پرسش ۱۴۹ • اگر کسی در حالت تجافی رکعت آخر امام اشتبهاً همراه امام سلام بگوید، نمازش چه حکمی دارد؟ ۱۳۱
- پرسش ۱۵۰ • آیا نمازگزار عمداً می‌تواند قبل از امام جماعت، سلام نماز را بگوید؟ ۱۳۱
- پرسش ۱۵۱ • کسی که می‌خواهد نماز جماعتش را به فراد تبدیل کند آیا در همه جای نماز مثلاً بعد از دو سجده یا هر جای دیگر می‌تواند این کار را کند یا جای خاصی معتبر است؟ ۱۳۲
- پرسش ۱۵۲ • اگر کسی در بین نماز جماعت مردد شد نمازش را فرادا کند یا به جماعت ادامه دهد ولی سپس تصمیم گرفت نماز جماعت را ادامه دهد، حکم نمازش چگونه است؟ ۱۳۳

- پرسش ۱۵۳ • به طور کلی در کجاها مأوم باید برای متابعت از امام برگردد و با او رکوع و سجده را به جا آورد؟ ۱۳۴
- پرسش ۱۵۴ • در جاهایی که مأوم باید برای متابعت برگردد، چنانچه عمداً برنگردد حکم چیست؟ ۱۳۴
- پرسش ۱۵۵ • اگر مأوم در نماز جماعت برای جا نماندن از امام ۲ بار تسبیحات اربعه را بگوید، اشکال دارد؟ ۱۳۵
- پرسش ۱۵۶ • اگر کسی نماز مغربش را به عشاء امام اقتدا کرد و در حال ایستادن شک کرد که رکعت چهارم است یا سوم؛ تکلیفش چیست؟ ۱۳۶
- پرسش ۱۵۷ • در فرض سؤال قبل، اگر فهمید که برای رکعت چهارم ایستاده، آیا بعد از نماز بلند سجده سهو هم به جا بیاید؟ ۱۳۶
- پرسش ۱۵۸ • کسانی که در محل اقامه نماز جماعت، به صورت فرادا نماز می خوانند، نمازشان چه حکم دارد؟ ۱۳۶
- پرسش ۱۵۹ • اگر فردی مشغول خواندن نماز سه یا چهار رکعتی در مسجد باشد و در همین هنگام، نماز جماعت برپا شود تکلیف چیست؟ ۱۳۷
- پرسش ۱۶۰ • کسی که مشغول خواندن نماز فراداست و سپس متوجه می شود که جماعت برپا شده است. در رساله آمده مأوم برای ملحق شدن به نماز جماعت عدول به نافله کند. حال سؤال این است که بعد از عدول آیا می تواند نافله را تمام نکند و آن را بشکند تا زودتر به نماز جماعت برگردد؟ ۱۳۷
- پرسش ۱۶۱ • اگر انسان مشغول نماز مستحبی باشد و در حین آن جماعت برگزار شود، تکلیف چیست؟ ۱۳۸
- پرسش ۱۶۲ • آیا با دو نفر (مثلاً زن و شوهر یا خواهر و برادر) می توان نماز جماعت خواند؟ ۱۳۹
- پرسش ۱۶۳ • دو نفر که دیر به نماز جماعت رسیده اند و اقتدا به امام جماعت کردند، آیا می توانند پس از جماعت اول در اثناء نماز، یکی بر دیگری اقتدا کنند؟ ۱۳۹
- پرسش ۱۶۴ • کسی که نمازش شکسته است آیا می تواند هر دو نماز را با یک نماز امام جماعت بخواند؟ ۱۴۰
- پرسش ۱۶۵ • به جماعت خواندن نماز عید فطر و عید قربان در زمان غیبت امام چگونه است؟ ۱۴۰
- پرسش ۱۶۶ • آیا نماز آیات را می توان به امام جماعتی که نماز آیات می خواند اقتدا کرد، در صورتی که جهت وجوب دو نماز فرق می کند؟ (مثلاً امام می خواهد نماز

- آیاتی که بواسطه زلزله واجب شده را بخواند و مأوم می خواهد قضای نماز آیاتی که بواسطه کسوف واجب شده را به اوقاتدا کند) ۱۴۰
- پرسش ۱۶۷ • آیا نمازهای مستحبی را می شود به جماعت خواند؟ ۱۴۱
- پرسش ۱۶۸ • در صورتی که پدر الزام کند که فرزند پسر به نماز جماعت برود، حکم چیست؟ ۱۴۱
- پرسش ۱۶۹ • آیا شرکت بانوان در نمازهای جماعت یومیه کراهت دارد؟ ۱۴۲
- پرسش ۱۷۰ • یکی از مستحبات برای مأومین این است که پس از اتمام حمد امام، بگویند (الحمد لله رب العالمین). سؤال این است که در نماز ظهر و عصر که امام حمد را آهسته می خواند، آیا این استحباب وجود دارد در حالی که مأوم وقتی متوجه تمام شدن حمد امام می شود که امام مشغول سوره شده است؟ ۱۴۳
- پرسش ۱۷۱ • آیا برای مأوم جایز است که در رکعت دوم بعد از آن که امام سوره توحید را تمام کرد، (کذلک الله ربی) بگوید؟ ۱۴۳
- پرسش ۱۷۲ • اگر در نماز جماعت صدای مأوم از امام بلندتر باشد، اشکال دارد؟ ۱۴۳
- پرسش ۱۷۳ • اگر در نماز ظهر یا عصر رکعت دوم نماز ما و رکعت سوم امام باشیم و بخواهیم حمد و سوره بخوانیم، آیا می توان (بسم الله الرحمن الرحیم) آن را بلند بگوییم؟ ۱۴۴
- پرسش ۱۷۴ • شخصی برای نماز در مسجد جا گرفته و برای وسم گرفتن بیرون می رود. شخص دیگر سجاده او را کنار زده و در جای او نماز می خواند. آیا نماز او صحیح است؟ ۱۴۴
- پرسش ۱۷۵ • کسی که برای درک ثواب جماعت در تشهد آخر تکبیرة الاحرام می گوید و می نشیند، این نشستن او به حالت تجافی باید باشد یا نشستن معمولی؟ ۱۴۵
- پرسش ۱۷۶ • اگر جای مأوم در صفی که ایستاده ضیق و تنگ باشد، آیا می تواند در اثناء نماز به صف جلویی برود؟ (وهم چنین اگر جای خالی باشد می تواند برود آنجا را بپرکند) ۱۴۶
- پرسش ۱۷۷ • آیا نماز نافله خواندن در هنگامی که امام مشغول اقامه گفتن است، اشکال دارد؟ ۱۴۶
- پرسش ۱۷۸ • اگر امام کمی دیر به جماعت حاضر شود و یکی از مأومین در این فاصله اذان نماز را بگوید، آیا کفایت می کند یا حتماً خود امام هم باید حاضر باشد و اذان را بشنود؟ ۱۴۶

پرسش ۱۷۹. اگر در نماز جماعت مکبر نباشد، آیا یکی از مأمومین می تواند تکبیرات

نماز خود را بلندتر بگویند که سایر مأمومین به اشتباه نیفتند؟ ۱۴۷

پرسش ۱۸۰ • آیا ثوابی که برای نماز جماعت گفته شده، به کسانی که به وسیله تکبیر

مأمومین را آگاه می سازند هم داده می شود؟ ۱۴۷

پرسش ۱۸۱ • آیا دست دادن مأمومین بایکدیگر بعد از نماز مستحب است؟ ۱۴۸

احکام نماز جمعہ ۱۳۹

پرسش ۱۸۲ • نماز جمعہ آیا واجب است؟ اگر کسی عمدتاً در نماز جمعہ شرکت نکند

چه کسی دارد؟ ۱۵۱

پرسش ۱۸۳. آغاز و تنهای وقت نماز جمعه چه زمانی است؟ ۱۵۲

پرسش ۱۸۴. اگر کسی به خطبه‌های نماز جمعه نرسید و فقط به نماز جمعه رسید

..... ۱۵۲ واقتدا کرد، آیا کفایت اینم ظاهرش می‌کند؟

پرسش ۱۸۵ • آیا خواندن خطبه‌ها تسلی از نظر جایز است؟ ۱۵۳

پرسش ۱۸۶• آیا می شود در نماز جمعه یک نفر خطبه نماز جمعه را اقامه کند و نفر

دیگر نماز جمعه را بخواند؟

پرسش ۱۸۷ • تأخیر عمدی و نیامدن برای شنیدن خطبه یا آیا جایز است؟ و آیا کلاً

حضور در وقت خطبه امام واجب است یا نه؟ ۱۵۴

پرسش ۱۸۸ • آیا واجب است در هنگام گوش دادن به خطبه‌ای نماز جمعه، با وضو

۱۵۵ ہاشیم؟

پرسش ۱۸۹. آیا هنگام گوش دادن به خطبه‌های نماز جمعه، روبه‌قبله نشستن واجب

است؟ و اگر به هر دلیلی روبه قبله نباشیم نمازمان باطل است؟..... ۱۵۵

پرسش ۱۹۰ • آیا گوش دادن به خطبه‌های نماز جمعه بر مأمومین واجب است یا

106 مستحب؟

پرسش ۱۹۱ • حکم صحبت کردن در اثناء خطبه‌های نماز جمعه چیست؟ ۱۵۶

ریش ۱۹۲ • آیا می‌توان در هنگامی که امام جمعه خطبه می‌خواند به کارهایی مانند

تسبیح، ذکر، صلوات و قرآن پرداخت؟..... ۱۵۷

پرسش ۱۹۳ • آیا در اثنای خطبه، خواندن نماز مستحب یا واجب صحیح است؟ ۱۵۷.

پرسش ۱۹۴ • در فاصله بین خطبه‌ها و اقامه نماز جمعه که اذان گفته می‌شود خواندن

نماز واجب یا مستحب چه حکمی دارد؟..... ۵۸

پیش ۱۹۵۰ = در صورتی که بخواهیم در روز جمعه نماز ظهر و عصر خود را به صورت

فادای من و نال و زاریه آبا باید صد کنم تا نماز جمعه تمام شود با اینکه در اول وقت

- هم می‌توان نماز را به جای آوردیم؟ ۱۵۸
- پرسش ۱۹۶ • هنگامی که نماز جمعه برگزار می‌شود آیا جایز است که عده‌ای در مساجد نماز ظهرشان را به صورت جماعت بخوانند؟ ۱۵۹
- پرسش ۱۹۷ • چه شرایطی در نماز جمعه واجب و معتبر است؟ ۱۶۰
- پرسش ۱۹۸ • امام جمعه باید چه شرایطی داشته باشد؟ ۱۶۰
- پرسش ۱۹۹ • اقامه نماز جمعه به امامت فرد مسافر جایز است یا خیر؟ ۱۶۱
- پرسش ۲۰۰ • شرکت مسافرین در نماز جمعه و اقتدا به امام جمعه صحیح است یا آن‌ها باید نماز ظهرشان را جداگانه بخوانند؟ ۱۶۱
- پرسش ۲۰۱ • آیا می‌توان نماز جمعه را فرادا خواند؟ ۱۶۱
- پرسش ۲۰۲ • اگر کسی نماز جمعه را در وقتش نخواند باشد، می‌تواند آن را قضا کند و به طور کلی آیا نماز جمعه قضا هم دارد؟ ۱۶۲
- پرسش ۲۰۳ • در حالی که امام جمعه نماز جمعه را اقامه می‌کند آیا مأموم می‌تواند برای خواندن نماز دیگری مثل نماز ظهر به او اقتدا نماید؟ ۱۶۲
- پرسش ۲۰۴ • آیا مأموم می‌تواند در اثناء و بین نماز جمعه نیت فردا کند؟ ۱۶۳
- پرسش ۲۰۵ • کسی که به رکعت دوم نماز جمعه می‌رسد آیا می‌تواند به امام جمعه اقتدا کند؟ ۱۶۳
- پرسش ۲۰۶ • اگر اشتباهاً در نماز جمعه بعد از نیت رکعت دوم به رکوع برویم، نماز ما چه حکمی دارد؟ ۱۶۴
- پرسش ۲۰۷ • اگر مأموم به رکعت دوم نماز جمعه رسید، آیا در رکعت دوم خود باید قنوت را قبل از رکوع به جای آورد یا می‌تواند بعد از رکوع هم انجام دهد؟ ۱۶۵
- پرسش ۲۰۸ • کسی که می‌خواهد بعد از نماز جمعه، نماز ظهرش را هم بخواند باید نیت استحباب کند یا احتیاط؟ ۱۶۵
- پرسش ۲۰۹ • کسی که به نماز جمعه نرسیده آیا می‌تواند نماز ظهرش را به نماز عصر امام اقتدا کند؟ ۱۶۶
- پرسش ۲۱۰ • آیا بلند خواندن قرائت نماز ظهر در روز جمعه جایز است؟ ۱۶۶
- پرسش ۲۱۱ • گفتن اذان دوم در روز جمعه چه حکمی دارد؟ ۱۶۷
- پرسش ۲۱۲ • آیا زن بدون اجازه شوهرش می‌تواند در نماز جمعه شرکت کند؟ ۱۶۷
- فهرست موضوعی ۱۶۹
- کتابنامه ۱۸۱

مقدمه

راه عبودیت و تکامل برای انسان‌هایی که خواهان این مسیر و مقصد باشند، باز است. البته برای پیمودن این مسیر باید ابزارهایی که مناسب با این راه باشند، کمک گرفت. زیرا در طی این طریق، گاه باید سرعت گرفت و گاه باید سبقت. لذا خدای متعال در یک جا می‌فرماید "سارعوا"^۱ و در جای دیگر می‌فرماید "سابقوا"^۲.

به گفته بزرگان دین، نماز یکی از بهترین و برترین ابزارهایی است که برای طی این مسیر می‌توان از آن استفاده کرد. گاهی یکی یا دو بار، شخص سالک می‌تواند تمام حجاب‌های بین خود و خدای خود را پار کند و در دارالسلامی که به آن دعوت شده است، برسد^۳ که البته مَلَک‌ه شدن این حالت، احتیاج به تمرین و ممارست دارد.

در میان تمام وسایلی که برای پیمودن این مسیر لازم است، نماز جماعت از آن دسته ابزارهایی است که نه تنها در طی این طریق به ما انسان‌ها سرعت می‌دهد بلکه باعث پیشی‌گرفتن و سبقت در رسیدن و قُرب به خدای متعال

۱. سوره آل عمران، آیه ۱۳۳

۲. سوره حدید، آیه ۲۱

۳. سوره یونس، آیه ۲۵

را در بردارد. دلیل این مسأله روایاتی است که ثواب یک نماز جماعت ۱۰ نفره را خارج از حیطه ادراک بشر می‌داند. لذا هرکسی که توفیق شرکت در نماز جماعت را از دست بدهد در واقع خود را در این مسابقه الهی به عقب رانده و بازی را باخته است.

البته این اثراتی که گفته شد برای نماز جماعتی است که در منزل و در غیر وقت فضیلت خوانده شود، چه رسد به نماز جماعتی که مانند نماز جماعت‌های کنونی، هم در مسجد و هم در وقت فضیلت خوانده می‌شوند که قطعاً اثر آن بر روی سالک‌های الله ده‌ها و صدها برابر خواهد بود. نکته دیگر آنکه نماز جماعت دارای ابعاد تربیتی گوناگونی است که یکی از آن ابعاد تربیتی، تعلیم اتحاد و جدانشدن از صفوف مؤمنین است. لذا فرمودند که برای صحت یک نماز جماعت باید از یک حدّ خاصی بیشتر فاصله نگرفت که اگر این اتفاق بیفتد نماز جماعت اشکال خواهد داشت. باید دقیقاً همراه امام جماعت عادل و قاطع و بی‌خوف بعد از آن حرکت کرد. باتوجه به این مسأله و مسائل گوناگون دیگری که در رساله‌های عملیه برای صحت یک نماز جماعت گفته شده است، می‌توان نتایج تربیتی خوبی را گرفت.

جناب فاضل محترم آقای علیرضا کیقبادی از جمله اشخاص پُرکار در زمینه نشر احکام الهی هستند که در این اثر به خوبی توانسته‌اند غالب احکام این فریضه الهی را به نحو مطلوبی گردآوری نمایند. خدای متعال به ایشان جزای خیر مرحمت فرماید. آمین.

حسین ابراهیمی

قم مقدّسه، سَوْم ربيع الثانی، ۱۴۳۲ ه. ق.

برابر با ۱۳۹۰/۱۲/۶ ه. ش.